

Lundblad fot. 7/2 1935.

P. A. Roman.

Per Abraham Roman.

* 1872 — † 1943.

Dagarna strax före nyår mottog Entomologiska föreningens ledning den nedslående underrättelsen, att en av föreningens äldsta ledamöter, Per Abraham Roman, efter blott några dagars sjukdom avlidit på Örebro lasarett. En häftig förkylning med åtföljande lunginflammation bröt ned den av friluftsliv härdade kroppen, och den obönhörlige lie-mannen gjorde slut på ett om energisk samlar- och forskningsverksamhet vittnande liv.

Per Abraham Roman föddes den 16 november 1872 på egendomen Tjos i Hasslerörs socken i Västergötland, vilken egendom tillhörde hans fader brukspatron Carl Roman. Några år efter dennes tidiga bortgång flyttade änkan, Fanny Roman, f. Vikström, till Stockholm, där

sonen inskrevs vid Norra latinläroverket. År 1893 förvärvade Abraham Roman där den vita mössan, vilket skulle möjliggöra fortsatta studier vid universitet, ty redan som skolpojke hade han ådagalagt intensivt intresse för växt- och djurvärldens alla under, och åt forskningar på botanikens och zoologiens område ville han ägna sitt liv.

Samma år studenten togs flyttade familjen till Uppsala, där Abraham inskrevs vid universitetet och blev medlem av Stockholms nation. Redan före höstterminens början hade Abraham Roman hunnit göra sin första studieresa. Under två och en halv vecka vistades han nämligen vid Minnesota universitets biologiska sommarstation Gull Lake, där han huvudsakligen bedrev botaniska studier men även samlade en del insekter. Botaniken blev också till en början hans huvudämne i Uppsala, men snart nog fångades hans intresse nästan helt av insekterna, och bland dem kommo steklarna i förgrunden. Det dröjde därför ej länge, förrän Abraham bland oss kamrater gällde för att vara lika styv i insektkännedom som han var då det gällde växtarter. Han hade den borne samlarens blod i sina ådror, och titt och tätt såg man honom därför med långa steg och håven i handen styra kosan ut till Polacksbacken och skogen därbortom. Lika slängd i att tentera som att samla insekter var emellertid Abraham ej. Det var förvisso ej på grund av brist på förmåga att magasinera och smälta kunskapsstoffet, nej, orsaken därtill var säkerligen en medfödd nervös känsla, som redan under skoltiden gjort sig kännbar och som paralyserade hans minne och tankar inför lärarnas mer eller mindre spetsfundiga frågor. Åren gingo, plannerna på kandidatexamen med sina på den tiden fem obligatoriska ämnen skrinlades, och studierna inriktades på den något mera specialbetonade licentiaten. Innan Abraham nådde detta mål hann han med tvenne för de fortsatta entomologiska forskningarna viktiga sommarresor. 1899 följde han nämligen med botanisterna Carl Skottsberg och Tycho Vestergren på en sex veckors botanisk-zoologisk forskningsfärd till Ösel, och 1903 blev han av Axel Hamberg engagerad för ett par månaders samlingsarbete i Sarekfjällen. Båda resorna gävo rikt byte, den sistnämnda ett så omfattande att materialet kunde läggas till grund för en kommande gradualavhandling. I maj 1906 trädde så Abraham inför sin vördade lärare i zoologi Tycho Tullberg och klarade första delen av licentiaten. Året därpå avlade han den andra hälften i ämnena botanik inför Oscar Juel och geologi med Arvid Högbom som examinator. Sina högnordiska stekelforskningar kompletterade sedermera Roman under ett par månaders vistelse sommaren 1908 vid den dåvarande naturvetenskapliga stationen i Vassijaure i Torne lappmark, och våren 1909 spikades hans gradualavhandling »Ichneumoniden aus dem Sarekgebirge». Den 28 maj samma år promoverades slutligen Abraham Roman till filosofie doktor.

Gradueringen blev ingalunda slutmålet för Abraham Romans strävanden. Man torde knappast misstaga sig, om man antager att hans

längtan redan tidigt siktade på att erövra någon museal befattning. Med hänsyn härtill var det emellertid nödvändigt förvärva praktiska meriter, och för det ändamålet ville han se sig om i världen. Sommaren 1910 företog därför Roman en studieresa till museer i Tyskland och Schweiz, med motivet att där granska befintligt typmaterial av steklar. Ett par år senare begav han sig så på sin första stora forskningsresa. Färden ställdes till de brasilianska urskogsområdena på Amazonflodens stränder. Resan räckte något mer än ett år och resultatet blev ett byte på omkring 15,000 insekter. Därjämte fick han tillfälle att i samband med resan även göra studier i de stora museerna i Rio de Janeiro, Pará och London. Alla hans samlingar gingo till naturhistoriska riksmuseet i Stockholm, och detta blev för vännen Abraham en nyckel, som öppnade porten till det verksamhetsfält, som skulle bli hans intill dess åldersgränsen tvang honom återgå till privatentomologens fria, oberoende liv.

Redan före nyssnämnda forskningsresa hade Roman med avlöning från olika anslag under kortare perioder arbetat vid riksmuseets entomologiska avdelning, under några månader även som vikarierande konservator vid zoologiska institutionen i Uppsala, men efter amerikaresan fick hans verksamhet vid nyssnämnda entomologiska avdelning mera permanent karaktär, i det han 1918 förordnades till vikarierande assistent därstädes. När så befattningen år 1926 förvandlades till ordinarie, sökte och erhöll han densamma. På denna post stannade Roman sedermera till år 1938, då han på grund av åldersskäl beviljades avsked med pension. Under denna hans assistentperiod företog han varje sommar under sin semester resor till olika delar av vårt land för insamling av parasitsteklar. Därjämte deltog han efter erhållen tjänstledighet en tid i den av Douglas Melin under perioden 1923—1924 ledda expeditionen till Amazonområdet samt bedrev, sedan han lämnat denna, under ett par månaders tid forskning på egen hand inom staten Bahia. Från denna resa hemförde Roman omkring 6,000 insekter, vilka ävenledes införlivades med riksmuseets entomologiska samlingar.

Alltsedan år 1897 tillhörde Abraham Roman Entomologiska föreningen i Stockholm. Han var suppleant i styrelsen från den 14/12 1914 till den 14/12 1918, då han valdes till ordinarie ledamot. Under perioden 13/12 1919 till 5/5 1923 fungerade han som föreningens sekreterare. Sistnämnda datum avsåg han sig emellertid dessa uppdrag med anledning av sin förestående resa till Brasilien, men invaldes efter hemkomsten på nytt den 10/10 1925 i styrelsen. Ledamot i denna förblev Roman sedermera till den 14/12 1940, då han av åldersskäl begärde sitt utträde. Den 14 december 1942 kallade föreningen honom till sin hedersledamot.

Abraham Roman var en flitig man, därom vittnar den långa lista på publikationer, som sammanställts av han senaste chef professor O. Lundblad. Den upptager 76 olika skrifter. Då man ser närmare på

denna förteckning, frapperas man av att samtliga skrifter så när som på tre handla om parasitsteklar. Med stor energi grep han sig an med denna svårhanterliga insektsgrupp redan år 1903. Småningom blev han också auktoritet på detta område att döma av de många samlare och institutioner, som under årens lopp vände sig till honom för att få hjälp med bestämning av steklar. Huvudparten av hans skrifter redogör för material, som hopbringats av honom själv under resor i in- och utlandet samt för samlingar, som tillkommit under svenska expeditioner till främmande länder. Förutom beskrivningar av nya arter och fyndortsnotiser m. m. innehålla hans publikationer en otalig mängd kritiska reflexioner och nomenklatoriska utredningar, ej minst gäller detta, när det är fråga om den svenska och högnordiska stekelfaunan. Sitt intresse för dylika utredningar, heltvisst synnerligen välbehövliga, då det gäller parasitsteklarna, ådagalade han även genom sin värdefulla granskning av Linnés i British museum och Thunbergs i Uppsala universitet förvarade samlingar.

Romans efterlämnade betydande privata stekelsamling hade han donerat till riksmuseets entomologiska avdelning, där den sålunda kommit i gott förvar, och där den kan bli framtida stekelforskare till god vägledning. Till sådant gagn torde också en komplett samling av hans skrifter, som avdelningen även fått i arv, vara, ty dessa — särskilt de äldre av dem — ha av författaren försetts med talrika korrigeringar och marginalanteckningar. Då man ögnar igenom denna separatsamling, tycker man sig få en plausibel förklaring till att Abraham Roman aldrig trots upprepade påstötningar kunde förmås till att göra en sammanställning av sitt vetande om de svenska ichneumoniderna. Han bävade nog för arbetet. Gruppen var så stor, systematiken och därmed sammanhängande problem ännu så många och svårlösta, att han icke trodde sig vara i stånd till en sådan gärning. Kanske saknade han också till en viss grad den koncentrationsförmåga, som arbetet skulle kräva. Även om detta är något som måste beklagas, så har Abraham Romans livsgärning i så hög grad berikat vår kunskap om den del av insektsvärlden, som låg honom närmast om hjärtat, att hans namn för all framtid blir bevarat i den svenska ichneumonidforskningens hävder.

I sitt personliga umgänge med gamla vänner och unga var Abraham Roman en god kamrat, om också något tillbakadragen. I entomologiska föreningens sammanträden och exkursioner deltog han likväl ständigt och hade då ofta åtskilligt att förmåla om gjorda erfarenheter och upptäckter. Alltid var han också villig dela med sig av sitt vetande då någon bad om hjälp med bestämning av steklar eller ville ha andra entomologiska upplysningar. Inom den krets, där han verkade, har genom hans bortgång ett tomrum uppstått, men minnet av honom som hängiven forskare på entomologiens område och som trofast, alltid intresserad föreningsmedlem kommer förvisso att länge leva.

Alb. Tullgren.

Per Abraham Romans utgivna skrifter.

1. *Hapalus bimaculatus* L. — Ent. tidskr. XXII. 1901.
2. Om några *Crypius*-arter, särskilt *C. curvicauda* Thomson. — Ibid. XXIV. 1903.
3. Några svenska Ichneumonid-fynd. — Ibid. XXV. 1904.
4. Sibiriska Ichneumonon im schwedischen Reichsmuseum. — Ibid.
5. *Tropistes rufipes* Kriechb. und die systematische Stellung der Gattung *Tropistes* Grav. (*Hym.*). — Zeitschr. Hymenopt. und Dipterol. 1904.
6. Om Lapplands alpina Ichneumonidfauna. — Ent. tidskr. XXVI. 1905.
7. Två nya stekelbon. — Ibid. XXVIII. 1907.
8. Dubbelparasitiska Ichneumonider. — Ibid.
9. Ueber *Tropistes rufipes* Kriechb. und *Hemiteles falcatus* Thoms. (*Hym.*). — Zeitschr. Hymenopt. und Dipterol. 1907.
10. Zwei verschollene Ichneumonidengattungen A. E. Holmgren's. — Zoolog. Studier tillägnade Professor T. Tullberg. 1907.
11. Ichneumoniden aus dem Sarekgebirge. — Naturwiss. Untersuch. d. Sarekgeb. in Schwed.-Lappland. IV: 3. 1909.
12. Notizen zur Schlupfwespensammlung des schwedischen Reichsmuseums. — Ent. tidskr. XXXI. 1910.
13. *Amblyteles nonagriæ* Hgn. und *A. celsiæ* Tbn. Eine Berichtigung. — Internat. Ent. Zeitschr. IV. 1911.
14. Einige gezogene Ichneumoniden aus Südfinnland. — Ent. tidskr. XXXII—XXXIII. 1911—12.
15. Zwei madagassische Schlupfwespen. — Ibid. XXXIII. 1912.
16. Die Ichneumonidentypen C. P. Thunbergs. — Zool. Bidrag från Upsala. I. 1912.
17. Arktiska Ichneumonider i Skandinavien. — Ent. tidskr. XXXIV. 1913.
18. Neubeschreibungen und Synonyme zur nördlichen Ichneumonidenfauna Schwedens. — Ibid.
19. Über die Insekten- und Spinnenfauna Islands und der Faeröer. 3. *Hymenoptera*. — Arkiv f. zool. VIII. 1913.
20. Philippinische Schlupfwespen aus dem schwedischen Reichsmuseum. I. — Ibid.
21. Philippinische Schlupfwespen aus dem schwedischen Reichsmuseum. II. — Ibid.
22. Beiträge zur schwedischen Ichneumonidenfauna. — Ibid. IX. 1914.
23. Die Ichneumoniden des arctischen Sibiriens nach der Sammlung der russischen Polar-Expedition 1900—1903. — Mém. de l'Acad. Imp. des Sci. de St.-Pétersbourg. 8. sér. XXIX. 1914.
24. Results of Dr. E. Mjöberg's Swedish scientific expeditions to Australia 1910—1913. I. Schlupfwespen. — Arkiv f. zool. IX. 1915.
25. Fauna Faeröensis. Ichneumoniden. — Zool. Jahrb. Abt. f. Syst. XXXIX. 1915.
26. Ichneumoniden aus den Färöern. — Arkiv f. zool. X. 1916.
27. Ichneumoniden aus West-Grönland. — Ibid.
28. Entomologiska naturförhållanden i brasilianska Amazonområdet. — Ent. tidskr. XXXVII. 1916.
29. Skånska parasitsteklar. — Ibid. XXXVIII. 1917.

30. Schlupfwespen aus Amazonien. — Arkiv f. zool. XI. 1917.
31. Braconiden aus den Färöern. — Ibid.
32. Beiträge zu den schwedischen *Ichneumones pentagoni*. — Ibid. XII. 1918.
33. Beriktigande angående parasitsteklar ur grankottar. — Ent. tidskr. XXXIX. 1918.
34. Wissenschaftliche Ergebnisse der schwedischen entomologischen Reise des Herrn Dr. A. Roman in Amazonas 1914—1915. 3. *Hymenoptera*. 2. *Chrysididae* & *Chalcididae* (pars.). — Arkiv f. zool. XII. 1920.
35. H. Nordenström. — Ent. tidskr. XLI. 1921.
36. Ichneumoniden von Juan Fernandez. — The natural history of Juan Fernandez and Easter Island. III. 1922.
37. Three new English Ichneumonids. — Ent. Monthly Mag. LIX. 1923.
38. Ichneumonids reared from Diptera nematocera. — Ibid.
39. H. Friese: Die europäischen Bienen. — Ent. tidskr. XLIII—XLIV. 1922—23.
40. Nya *Polysphincta*-Former ur de Nielsen'ska Kläckningarne. — Ent. Meddel. XIV. 1923.
41. Ichneumonologische Notizen. — Ent. tidskr. XLIV. 1923.
42. *Ichneumonoidea*. — Report of the scientific results of the Norwegian expedition to Novaya Zemlya. 1921. I. 1924.
43. Zoological results of the Swedish expedition to Central Africa 1921. Insecta. 5. *Hymenoptera: Entomophaga*. — Arkiv f. zool. XVI. 1924.
44. Wissenschaftliche Ergebnisse der schwedischen entomologischen Reise des Herrn Dr. A. Roman in Amazonas 1914—1915. 10. *Hymenoptera: Braconidae, Cyclostomi* pro p. — Ibid.
45. Schwedische Schlupfwespen, alte und neue. — Ibid. XVII. 1924.
46. Fauna Faeroensis. *Braconidae* nebst Nachtrag zu den Ichneumoniden. — Ent. Meddel. XIV. 1925.
47. Entomologische Ergebnisse der schwedischen Kamtchatka-Expedition 1920—1922. 10. *Ichneumonidae*. Subfam. *Ichneumoninae*. — Arkiv f. zool. XIX. 1927.
48. Liste der aus Island bekannten Ichneumoniden. — Göteb. K. Vetensk. och Vitt.-Samh. Handl. Femte Följden. Ser. B. I. 1928.
49. Ichneumonologische Notizen. II. — Ent. tidskr. L. 1929.
50. (Tills. med Chr. Aurivillius och O. Lundblad) Vägsteklar, *Psammocharidae*. — Svensk Insektfauna. XII: 1: 7. 1929.
51. (Tills. med H. Habermehl) Entomologische Ergebnisse der schwedischen Kamtchatka-Expedition 1920—1922. 31. *Ichneumonidae*, Subfam. *Cryptinae*. — Arkiv f. zool. XXI. 1930.
52. *Ichneumonidae* collected by Major R. W. G. Hingston on the Oxford University Expedition to Greenland, 1928. — Ann. Mag. Nat. Hist. Ser. 10. V. 1930.
53. Nachtrag zu den Ichneumoniden Islands. — Göteb. K. Vetensk. och Vitt.-Samh. Handl. Femte Följden Ser. B. II. 1931.
54. Entomologische Ergebnisse der schwedischen Kamtchatka-Expedition 1920—1922. 33. *Ichneumonidae*, Subfamilien *Pimplinae* und *Tryphoninae*. — Arkiv f. zool. XXIII. 1931.
55. Insektfaunan inom Abisko Nationalpark. II: 4. Parasitsteklar — *Ichneumonidae*. — K. Svenska Vet.-Ak. skrifter i naturskyddsärenden. XVII. 1931.
56. (Tills. med K. T. Schütze) Schlupfwespen. — Isis Budissina. XII. 1931.
57. The Linnean types of *Ichneumon* flies. — Ent. tidskr. LIII. 1932.
58. A few old Ichneumonid genotypes. — Ibid. LIV. 1933.
59. Schlupfwespen aus Ost-Grönland. — Skrifter om Svalbard og Ishavet. LIII. 1933.
60. Parasitic Hymenoptera from Bear Island. — Annals and Mag. of Nat. Hist. Ser. 10. XIV. 1934.
61. East Greenland Ichneumonids. — Ibid.

62. Two Ichneumonids (*Hym.*) new to Britain. — *Stylops*. III. 1934.
63. Wissenschaftliche Ergebnisse der niederländischen Expeditionen in den Karakorum und die angrenzenden Gebiete 1922, 1925 und 1929/30. *Ichneumonidae* (*Hymen.*). 1935.
64. The Linnean *Ichneumon* types of the Stockholm Museum. — *Ent. tidskr.* LVII. 1936.
65. Schwedisch-chinesische wissenschaftliche Expedition nach den nordwestlichen Provinzen Chinas unter Leitung von Dr. Sven Hedin und Prof. Sü Ping-Chang. Insekten. 58. *Hymenoptera*. II. Ichneumoniden. — *Arkiv f. zool.* XXVII. 1936.
66. Ichneumonologische Notizen. III. — *Ibid.* XXIX. 1936.
67. Die Ichneumoniden des nördlichen Norwegens. — *Tromsø Museums Årshefter. Naturhist. Avd.* LIV. 1936.
68. Die Arthropodenfauna von Madeira nach den Ergebnissen der Reise von Prof. Dr. O. Lundblad Juli—Augusti 1935. II. *Hymenoptera: Ichneumonidae*. — *Arkiv f. zool.* XXX. 1937.
69. Description of a new genus and species of Ichneumonidae. — *The Entom. Monthly Mag.* LXXIII. 1937.
70. Ichneumoniden-Synonyme. — *Ent. tidskr.* LIX. 1938.
71. Parasitstekel-lokaler. — *Entomologbladet.* II. 1938.
72. Nordische Ichneumoniden — und einige andere. — *Ibid.* LX. 1939.
73. Revision einiger Arten der Coll. Kiss im Ungarischen Nationalmuseum (Budapest). *Ichneumonidae* (*Hym.*). — *Annales Museu Nat. Hungarici.* XXXII 1939.
74. List of new finds of *Ichneumonidae* in Norway. — *Tromsø Museums Årshefter. Naturhist. Avd.* LX. 1942.
75. *Oedemera croceicollis* Gyll. återfunnen i Sverige. — *Ent. tidskr.* LXIV. 1943.
76. Neue Schlupfwespen aus Ostafrika. — *Folium Entomologicum. Festschrift zum 60. Geburtstag von Felix Bryk.* 1943.

O. Lundblad.